

بسم الله الرحمن الرحيم

آیا می دانید مفلس کیست؟

(ترجمه)

امام احمد حنبل در مسند خود از ابوهریره رضی الله عنه روایت نموده که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند:

«هَلْ تَدْرُونَ مَنْ الْمُفْلِسُ؟» قَالُوا الْمُفْلِسُ فِينَا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ لَا دَرَاهِمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ قَالَ "إِنَّ الْمُفْلِسَ مِنْ أُمَّتِي مَنْ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصِيَامٍ وَصَلَاةٍ وَزَكَاةٍ وَيَأْتِي قَدْ شَتَمَ عَرَضَ هَذَا وَقَدَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا فَيُقْتَدُ فَيَقْتَصُّ هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يَقْضِيَ مَا عَلَيْهِ مِنَ الْخَطَايَا أُخِذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ»

ترجمه: آیا می دانید مفلس کیست؟ گفتند: مفلس در میان ما کسی است که درهم و کالایی (ثروت نقدی و غیرتقدی) ندارد. رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: مفلس در امت من کسی است که روز قیامت با انبوهی از (اعمال نیک، مانند) نماز و روزه و زکات حاضر می شود؛ ولی درحالی می آید که فلانی را دشنام داده و به آن یکی تهمت زده و مال این را خورده و خون آن یکی را ریخته و فلانی را زده است. لذا از نیکی هایش به هریک از این ها داده می شود؛ و اگر نیکی هایش پیش از ادای حقوقی که برگردن دارد، تمام شود، از بدی های آنان گرفته می شود و به حساب او منظور می شود و سپس او را در آتش دوزخ می اندازند.

این حدیث از جمله احادیث مهمی شمرده می شود که باید معنا و مفهوم آن درک شود. برخی از مردم، با وجود انجام اعمالی مانند نماز، روزه و زکات مفلس هستند؛ زیرا یکی را دشنام داده و به دیگری تهمت زده، مال این را خورده و خون آن را ریخته و فلانی را زده است.

مفلس بودن او بخاطر این است که از اعمال نیکویش که سرمایه وی محسوب می شود گرفته شده و به کسانی داده می شود که آنان را دشنام داده و لت و کوب کرده است. سپس اگر نیکی هایش پیش از ادای حقوق دیگران تمام شود، از بدی های آنان گرفته شده و به حساب او منظور می شود و سپس او را در آتش دوزخ می اندازند.

وقتی پیامبر صلی الله علیه وسلم از اصحاب خویش پرسیدند: «أندرون من المفلس؟؛ آیا می دانید مفلس چه کسی است؟». در این جمله از کلمه «أندرون» استفاده نمودند که از کلمه «درایه» گرفته شده است و درایه به معنای علم به امور باطنی می باشد؛ پس در این جا منظور از «أندرون» به معنای «أتعلمون» است؛ یعنی آیا می دانید مفلس حقیقی کیست؟ این جمله، سخن سیدنا علی کرم الله وجهه را تأیید می کند که فرمودند: «الغنى والفقر بعد العرض على الله؛ آن گاه که اعمال [در قیامت] به پیش گاه الله سبحانه و تعالی عرضه گردد، معلوم می شود که چه کسی ثروتمند و چه کسی فقیر است.»

وقتی که این سؤال از صحابه رضی الله عنهم پرسیده شد، آن ها بر اساس تجربیات خودشان پاسخ دادند: مفلس در میان ما، کسی است که هیچ درهم و دینار و هیچ مالی ندارد. معنای مفلس در نظر اصحاب رضی الله عنهم چنین بود؛ اما رسول الله

صلی الله علیه وسلم در حدیثی که گذشت، در جواب اصحاب رضی الله عنهم فرمودند: نخیر، بلکه مفلس در امت من کسی است که روز قیامت با انبوهی از (اعمال نیک، مانند) نماز و روزه و زکات حاضر می شود...

ولی... جمله (أَتَدْرُونَ مَنْ الْمُفْلِسُ؟)، قول سیدنا حضرت عمر رضی الله عنه را تایید می کند که فرمودند:

«من شاء صام ومن شاء صلى لكنها الاستقامة، لأن الصلاة والصوم والحج والزكاة هذه عبادات قد يفعلها الإنسان وفي نفسه إخلاص لها، وقد يفعلها نفاقاً، لكن مركز الثقل هو أن ينضبط على أمر الله»

ترجمه: هر کس می خواهد روزه بگیرد و هر کس می خواهد نماز بخواند؛ اما مهم اینست که ثابت قدم باشد؛ زیرا نماز و روزه و حج و زکات از جمله عباداتی هستند که انسان می تواند آن را از روی اخلاص انجام دهد یا از روی نفاق؛ اما مهم ترین مسئله اینست که انسان به دستورات الله سبحانه و تعالی پایبند و منضبط باشد.

از الله سبحانه و تعالی می خواهیم که ما را بر حق ثابت قدم گرداند، ما را از بندگان پرهیزگار خود قرار دهد، گناهان ما را به اعمال صالح تبدیل نموده و ما را در روز قیامت خجل و رسوا نکند! اللهم آمین!

مترجم: عبدالرحمن مستنصر